

deur

Taal actief Spelling

jarig

ringetje

bezoek

OPBRENGSTGERICHT WERKEN

Handleiding groepsoverzicht en groepsplan Spelling

haai

auteurs

Aniek Beemer-Verbraak

Karin van der Meer

Geert Peeters

Natasja van Boxel

Handleiding groepsoverzicht en groepsplan

Taal actief Spelling

Inhoud

- 1 Invullen van het groepsoverzicht
- 2 Opstellen van het groepsplan
- 3 Aan de slag

MALMBERG

© Malmberg 's-Hertogenbosch

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

In deze handleiding krijgt u uitleg hoe het groepsoverzicht en groepsplan *Taal actief 4* kan worden ingevuld voor het domein spelling.

De bijbehorende formats vindt u in de bijlagen.

Bijlage 1: format groepsoverzicht Spelling, *Taal actief 4*.

Bijlage 2: format groepsplan Spelling, *Taal actief 4*.

Er is ook een digitale versie van het groepsoverzicht en groepsplan beschikbaar op Mijn Malmberg. Meer informatie over opbrengstgericht werken leest u in de algemene handleiding van *Taal actief 4* in uw methodemap.

1 Invullen van het groepsoverzicht

Met het groepsoverzicht bepaalt u de onderwijsbehoeften van alle kinderen. Die behoeften bepaalt u een aantal keren per jaar. Bij *Taal actief 4* kan elk leerjaar in vier blokken van 9 weken worden ingedeeld (2 thema's en een parkeerweek). Het groepsoverzicht levert de gegevens voor het invullen van het groepsplan.

Groepsoverzicht spelling

Kolom: naam leerling

Vul de namen van alle kinderen in.

naam leerling	s	wd	zd	pwd	lvs	analyse	observaties/gesprekken		onderwijsbehoeften	
							+	-	doel(en)	nodig om doel te bereiken
1										
2										
3										
4										

s signaleren

wd resultaat woordendictee

zd resultaat zinnendictee

pwd resultaat parkeerweekdictee

lvs resultaat methode-onafhankelijke toets

Kolom: s

In kolom s (signaleren) kruist u aan welke kinderen de komende periode extra aandacht nodig hebben, op basis van de verzamelde gegevens in de andere kolommen.

Let op: deze kolom vult u als laatste in, pas als u alle andere kolommen heeft ingevuld.

Kolom: wd/zd/pwd

Vul de toetsresultaten van het woordendictee (wd) en het zinnendictee (zd) van de afgelopen twee thema's in, en de toetsresultaten van het parkeerweekdictee (pwd).

Dit kan een woord- of cijferbeoordeling zijn.

Kolom: lvs

In deze kolom kunt u het resultaat van een methode-onafhankelijke spellingtoets invullen, de zogenaamde lvs-toetsen (leerlingvolgsysteem). Zet bovenaan in de kolom de naam van de toets en zet achter elke leerling de toetsscore van het laatste afnamemoment. Vermeld de niveauaanduiding (A t/m E of I t/m V) én de vaardigheidsscore.

Kolom: analyse

In deze kolom noteert u de uitkomsten van foutenanalyses en observaties bij de toets.

.....
Wat noteert u in de kolom analyse?

Zijn er spellingcategorieën aan te wijzen waarin het kind fouten maakt?
Welke categorie(ën) met name? Dit noteert u in de kolom analyse.

Er worden drie verschillende toetsen afgenomen:

- De themadictees toetsen het korte termijn aanbod van een beperkt aantal spellingcategorieën met een woorden- en zinnendictee.
- Het parkeerweekdictee toetst het middellange termijn aanbod van meer spellingcategorieën met een meerkeuzetoets.
- Het lvs-dictee toetst de spelling op langere termijn van veel spellingcategorieën met een meerkeuzetoets.

Zijn er opmerkelijke verschillen in resultaten? Schrijf in de kolom analyse welke toetsvorm de kinderen het moeilijkst vinden.

Kolom: observaties/gesprekken

Via observaties en gesprekken met of over het kind leert u de belangrijke kindfactoren kennen zoals leerstijl, werkhouding, taakaanpak, motivatie en werkbeleving. In deze kolom vermeldt u deze bevorderende en belemmerende kindfactoren voor het domein spelling.

.....
Wat noteert u in de kolom observaties/gesprekken? Enkele voorbeelden van kindfactoren in het leerproces:

- **Leerstijl.** Hoe leert het kind? Vooral aan de hand van (visuele) voorbeelden, door veel te oefenen, onderwijs in kleine leerstappen, of met name samenwerkend met andere kinderen?
- **Werkhouding.** Hoe werkt het kind? Geconcentreerd, met gerichte aandacht op de werктаak, met voldoende doorzetting?
- **Taakaanpak.** Denkt het kind na over de schrijfwijze of begint het meteen te schrijven? Leert het kind de woorden uit het hoofd? Vergelijkt het kind het te schrijven woord met een ander woord? Verdeelt het kind het woord in klanken of klankgroepen? Gebruikt het de juiste strategie: luisterwoord, weetwoord of regelwoord? Hanteert het een zelf bedacht hulpmiddel? Gokt het kind? Kijkt het kind de woorden na? Brengt het verbeteringen aan? Zijn die terecht? Twijfelt het kind over het resultaat?
- **Motivatie.** Neemt het kind gemotiveerd deel aan de spellinglessen? Zet het zich in voor het goed maken van de oefeningen en de dictees?
- **Werkbeleving.** Heeft het kind positieve verwachtingen van het leren, vraagt het hulp als het nodig is, beleeft het plezier aan de werkopdrachten, ervaart het leervorderingen en succes?

Aan het eind van elke les zelfstandig werken in *Taal actief* beantwoorden de kinderen een reflectievraag in de uitstapkaart. De reflectievragen zijn op verschillende invalshoeken geformuleerd: het leerdoel (welke spellingmoeilijkheid heb je geleerd, wat vind je nog moeilijk?), de beleving (wat vond je van de les?) en de transfer (ken je andere woorden met deze spellingmoeilijkheid?). Deze reflectievragen geven u als leerkracht ook een goed inzicht in de kindfactoren, die u in de kolom observaties/gesprekken kunt invullen.

Kolom: onderwijsbehoeften

Deze kolom vult u in na de kolom observaties/gesprekken. De kolom bestaat uit twee delen.

1. doel(en)

In deze kolom geeft u per kind aan welke doelen u de komende periode wilt bereiken. Deze doelen kunnen zowel didactisch als pedagogisch zijn. Het is belangrijk om de doelen volgens de SMART-principes te formuleren, zodat ze in een volgend groepsoverzicht kunnen worden geëvalueerd. Voor het opstellen van didactische doelen kunt u gebruikmaken van de visuele leerlijn en de lesmenu's van de twee thema's.

2. wat is nodig?

Geef hier aan wat het kind van u als leerkracht nodig heeft om de doelen in de komende periode te bereiken. U kunt hiervoor de groslijst onderwijsbehoeften¹ gebruiken.

U kunt ervoor kiezen om de kolom onderwijsbehoeften (en kolom s) alleen in te vullen voor kinderen voor wie het basisaanbod van *Taal actief* niet voldoende is. Voor de kinderen, die het basisaanbod gewoon kunnen volgen en verder geen pedagogische belemmeringen hebben, liggen de streefdoelen op het basisniveau ofwel het -niveau in *Taal actief*.

Wat noteert u in de kolom onderwijsbehoeften? Enkele voorbeelden:

- Als een kind moeite heeft met spelling, dan kan uw doel als leerkracht zijn dat het kind voor het volgende woorden- en zinnendictee een voldoende score behaalt. De onderwijsbehoefte kan in dit geval het verlengen van de instructie- en oefentijd zijn. In het groepsplan geeft u vervolgens per groep of kind aan op welke manier dit gebeurt. Bijvoorbeeld door het geven van preteaching (Speciale spellingbegeleiding), verlengde instructie, het inzetten van de oefenbladen spelling en de oefensoftware.
  - Voor kinderen die voortdurend heel goed in spelling zijn kunt u overwegen om de instructie- en oefentijd te verminderen. In de tijd die overblijft kunnen ze werken aan de plusbladen spelling. Deze bladen bieden een uitdaging op een hoger en breder spellingniveau. Uw doel blijft uiteraard dat deze kinderen een goede score behalen op de themadictees, maar ook dat ze de plusbladen spelling met een voldoende tot goed niveau afronden.
  - Als uit het groepsoverzicht blijkt dat een kind zich niet goed kan concentreren op de spellingtaak, dan is de onderwijsbehoefte een rustige werkplek.
  - Voor kinderen met een lees- of schrijfprobleem zoals dyslexie kan het structureren van het materiaal een onderwijsbehoefte zijn.
-

¹ Clijnsen, A. e.a. (2007). Handleiding 1-zorgroute voor leerkrachten en intern begeleiders in het primair onderwijs. Planmatig omgaan met verschillen. WSNS plus en KPC Groep.

2 Opstellen van het groepsplan

In het groepsplan clustert u kinderen met vergelijkbare onderwijsbehoeften in maximaal drie groepen. Voor elke groep ontwerpt u het spellingaanbod voor de komende twee thema's in *Taal actief*.

Groepsplan Spelling

groep/namen	doel (wat wil ik bereiken?)	inhoud (waarmee?)	aanpak/methodiek (hoe?)	organisatie	evaluatie
instructie-gevoelige kinderen basisinstructie (1) (namen)					
instructie-afhankelijke kinderen basisinstructie + verlengde instructie (2) (namen)					
instructie-onafhankelijke kinderen					

Kolom: groep/namen

Noteer hier de namen van de kinderen per subgroep. Normaal gesproken volgen de meeste kinderen het basisprogramma. De overige kinderen clustert u, afhankelijk van hun specifieke onderwijsbehoeften. Met het groepsplan stemt u de doelen, inhouden, organisatie en methodiek af op de gedeelde onderwijsbehoeften van de kinderen per groep.

In het groepsoverzicht bepaalt u aan de hand van observatie- en toetsgegevens tot welke instructiegroep het kind behoort. Zowel de instructie-gevoelige als de instructie-afhankelijke groep volgt het basisaanbod. U kunt aan de hand van lesobservaties en de score op het oefendictee bij 'eerst proberen', per spellingcategorie bepalen of het kind verlengde instructie nodig heeft of niet.

U evalueert iedere groep aan de hand van de resultaten op de diverse dictees en op basis van de observatiegegevens aan het eind van beide thema's.

Kolom: doel

Noteer hier het doel dat u wilt bereiken met deze groep aan het eind van het tweede thema. Maak de doelen zo concreet, realistisch en meetbaar mogelijk. Gebruik hierbij de visuele leerlijn.

Er zijn verschillende doelen mogelijk. Bijvoorbeeld het kunnen voltooien van opdrachten op niveau (1), of een voldoende tot goede score behalen op de themadictees, minimaal een vaardigheidsscore van xx op de Cito-toets, zelfstandig werken aan de (2)-opdrachten, in eigen teksten de woorden met open lettergreep correct schrijven.

Kolom: inhoud

Hier noteert u welke leerstof en leermiddelen u aanbiedt.

De inhoud kan verlengde instructie zijn en het basisaanbod in het werkboek. Ook kunt u de map Speciale spellingbegeleiding inzetten, de extra oefenbladen, de plusbladen en de oefensoftware.

Kolom: aanpak/methodiek

Noteer hier hoe de leerstof wordt aangeboden en welke rol u als leerkracht hierin speelt. Geef ook aan op welke manier u de kinderen bij de uitvoering van het groepsplan betreft.

.....

Een aanpak/methodiek kan bijvoorbeeld zijn dat de kinderen voor elke instructieles preteaching krijgen. Een andere aanpak is dat zij tijdens de spellinglessen, los van de uitkomst van het oefendictiee, de verlengde instructie volgen of dat zij bijvoorbeeld alleen de basisinstructie volgen en zelfstandig met de -opdracht aan de slag gaan. U kunt zichzelf als taak stellen om ook tijdens andere lessen te wijzen op de schrijfwijze van woorden en kinderen het eigen spellingmapje te laten gebruiken.

.....

Kolom: organisatie

In deze kolom geeft u aan welke groep extra instructie of begeleiding krijgt, wanneer dit gebeurt en hoe lang het duurt.

.....

Voorbeelden van organisatie: wanneer verzorgt u de preteaching voor een bepaalde groep, wanneer werken welke kinderen aan de oefenbladen en/of oefensoftware en hoeveel tijd wordt hiervoor uitgetrokken.

.....

Kolom: evaluatie

In deze kolom beschrijft u wanneer en op welke manier wordt geëvalueerd.

.....

De evaluatie bestaat vaak uit de themadictees, parkeerweekdictee of Cito-toets Spelling.

.....

3 Aan de slag

Als het groepsplan is opgesteld gaat u het gedurende twee thema's uitvoeren. Tijdens die periode verzamelt en ordent u nieuwe gegevens over de vorderingen van de kinderen en de resultaten van het onderwijsaanbod. Deze gegevens noteert u in het groepsoverzicht, wat dan weer de input levert voor een volgend groepsplan.

.....

Bij het verzamelen van de nieuwe gegevens kunt u denken aan informatie over het startniveau of , het wel of niet volgen van verlengde instructie, verwerking van de lesstof, werkhouding etcetera.

.....

Evaluatie van het groepsplan

Per subgroep en/of individueel kind evalueert u het groepsplan aan de hand van de vooraf opgestelde doelen en wijze van evaluatie. Maar ook evalueert u het groepsplan als geheel: zijn de opbrengsten voldoende, is er voldoende vooruitgang geboekt en is er iets opgevallen? Het handigst is om groepsbesprekingen al bij het starten van een nieuwe cyclus in te plannen. Tijdens het uitvoeren van het groepsplan bent u dus tegelijkertijd bezig met observeren, zodat u weer met nieuwe gegevens de volgende cyclus kunt ingaan.

.....

Als u het totale groepsplan evalueert kan bijvoorbeeld blijken dat een bepaalde spellingcategorie extra aandacht nodig heeft. *Taal actief* heeft ook kwaliteitskaarten waarmee het didactisch handelen van de leerkracht kan worden geëvalueerd.

.....